

Mari Jüssi, juhatuse liige
mari@seit.ee

Eesti linnu saab rattarikastada

Kui me aasta tagasi Tasakaalu saate võtmeesknõnaga Kopenhaagenisse sealset rattakultuuri saadet tegema läksime, siis arvasin, et vaevalt üleilma kuulul jalgrattalinn mind millegagi üllatada saaks. Kui hommikul tippunil tööle ja kooli suunduvad rattureid filmisime, pidime aga tõdemata, et jälgime seda nagu mingit erakordset loodusnähtust, nagu lindude rännet, mida võib sügisel ammuliisul vaatama jääda. Tavaline varakevadine argipäevahommik Kopenhaagenis – inimesed kiirustavad tööle ja kooli, lasteaeda. Pintsakutes, kontskingades, ühe, kahe, kolme lapsega, miniseelikutes, soliidsetes kootud pontšodes, koerte ja potililledega kaenlas – ja seda kõike jalgratstel, 300 000 kopenhaagenlast ja iga päev. Kui see on võimalik Taanis ja paljudes teistes Põhjamaade linnades, siis on see võimalik ka Eestis.

Eestis tuuakse ikka vastuväiteks, et meil pole ju sellist jalgrattakultuuri ja traditsiooni. Kopenhaageni jalgrattakultuur on sada aastat vana. See on nii kujunenud ja seda on viimaseid 30 aastat ka teadlikult kujundatud – pole järele antud linnaruumi hävitavale autotumisele ja tagatud on nii liikumisruum jalgrattale kui olemisruum inimestele.

Rattarikas Kopenhaagen. Foto: Mari Jüssi

Kultuuri tuleb suunata

Mis on toimunud eestlaste liikumiskultuuriga viimase 20 aasta jooksul? Ühistranspordiga ja jalgsi liikumine on oluliselt vähenenud ja Tallinn on juba rohkem autostunud kui naaberpealinnad Stockholm ja Helsingi. 90ndatel ujutati terve Eesti üle odavate kasutatud Saksa ja Hollandi autodega. Teid ja ristikke planeeritakse nii nagu keegi ilma autota enam kodus ei väljuks.

ja keskmised kiirused praegusest pole väiksemad, linna ääres laiuvad tohutu ristmikud, nelja ilmakaare järgi nimetatud viad ja tunnelid. Sama hästi võin ma ennustada, et Tallinnas on 30 aastat pärast kaks korda vähem autoliiklust, et kõik julgevad hommikul kodus jalgrattaga väljuda ja ka oma lapsi jalgrattal teele saata. Inimesed saavad oma igapäevased asjad korda aetud kodus, hast 6km raadiuses, suurte teedehituse-

Auto ja ratas ei tuleks vastandada

Muidugi on erialasid, kus autost ei pääse ja inimesi, kes ei saa oma autosõite vähendada. Kuid see ei tähenda, et autosõit on täiesti asendamatu. Ka ei tähenda rattarikas Eesti autosõidu keelustamist, vaid liikumisvabadust jalgsi ja rattaga liikujatele, paremat elukeskkonda ja vähem ummikuid. Väide, et eestlane on juba nii paadunud autokasutaja, et ühistranspordiga ja jalgsi tööl käijad

moodustavad marginaalse osa töötajatest, on müüt. Näiteks Tallinnas puudub pooltel peredel isiklik auto, iga päev tehakse Tallinnas sama palju liikumisi jalgsi ja ühistranspordiga kui autodega. Ligikaudu pooled autodega tehtavatest sõitudest on alla 5 km pikkused ja parema planeerimise tulemusel asendatavad ühistranspordi, kõndimise või jalgrattasõiduga.

Eesti väikelinnad on juba praegu üsna rattarikad, kus nii koolilapsed kui vanemmed oma igapäevaseid käike ka jalgrattaga ajavad. Tallinnal annab veel oma rattarikust otsida. Praegusele liikluskultuurile ja autotumisele vaatamata on tänavapildis jalgrattaga tööle ja kooli sõitvaid tallinlasi ja tartlasi järjest rohkem. Igas töökohas seisab nurgas mõne töötaja jalgratas ja on firmasid, mis on soetanud töötajatele ametirattaid. Rattaga linnas liiklemine vajab harjutamist ja kogemusi nagu ka autoga – tuleb leida endale mugavad ja turvalised marsruudid piki kõrvaltänavaid. Rattasõbralikke lahendusi ei pea jääma linnavalitsuselt ootama, sest väga palju annab oma igapäevaste valikutega ära teha – istuda ratta selga ja hakata linnas lähemaid otsi sõitma.

LÖÖKAASA!

Eesti rattarikaks! algatusega püüab ERL koos teiste organisatsioonidega näidata kui lihtne on rattaliiklust edendada. Selle kevade jooksul kogume häid ratalugusid Eesti linnadest ja asutustest, valime koos jalgrattaklubi Vänta Aga, Tallinn 2011 ja teiste organisatsioonidega rattarikka linna, asutuse ja kõrgkooli. Vabahtlike abiga püüame kaardistada ohtumaid ja mõnusatmaid jalgrattamarsruute, mida tihti tunnevadki ainult kohalikud ja kogunud ratturid. Pärnivabriku töökohta Tartus ja Uue Maailma selts Tallinnas koguvad kasutatud jalgrattaid ja korraldavad jalgrattaremondi õpitubasid. ERLi liikmed saavad aidata oma kodulinna või kõrgkooli rattasõbralikkust hinnata, mõnusaad rattamarsruute kaardistada ja häid jalgrattalugusid saata. Lähem info www.roheline.ee ja peatselt ka www.rattarikaks.ee

Mis on EKO?

Keskonnauhendused olid juba aastaid koostööd teinud, kui 2002. aastal neid ühendava koja loomiseni jõuti. Eesti Keskonnauhenduste Koja (EKO) loomise mõte on olla üheskoos tegevamad. Et EKO liikmesorganisatsioonid on aastate jooksul ühiselt korduvalt keskkonda kahjustavate tegude vastu seisnud, näitab see selgelt, et loodusest hoolivad

ühendused hoiavad kokku. Seni on EKO liikmed teinud koostööd peamiselt Eesti metsandus-, põllumajandus- ja energiapoliitika ning planeerimise keskkonnasäästlikumaks muutmise nimel.

EKO eesmärk pole erinevatele algatustele pelgalt vastu seista, vaid olla aktiivne koostööpartner nii valitsusasutustele kui arendajatele. EKO liikmete

hulgast leitakse sobivad inimesed erinevates töögruppides osalemiseks ning üheskoos hoitakse silma peal arendustegevustel, et keegi ei saaks „koppa maasse lüüa“ seal, kus see oluliselt keskkonda kahjustab.

EKO liikmed on 2009. aasta seisuga Eesti Ornitoloogiaühing, Eesti Roheline Liikumine, Eesti Üliõpilaste Keskkonnakaitse Ühing „Sorex“, Eestimaa Looduse Fond, Nõmme Tee Selts, Pärandkoostule Kaitse Ühing, Säästva Eesti Instituut, Tartu Üliõpilaste Looduskaitse-

ring, Läänerannik. EKO kodulehe leiate www.eko.org.ee.

Rainer Rohtla, EKO koordinaator
info@eko.org.ee

Mis on Eesti Roheline Liikumine?

Maie Kiisel, programmijuht
maie@roheline.ee

Eesti Roheline Liikumine (ERL) on demokraatlik valitsusväline mittetulundusühing ökoloogilise katastroofi ärahoidmiseks, terve elukeskkonna saavutamiseks ning tervist tagava eluladi juurutamiseks.

Niimoodi kõlab Eesti Rohelise Liikumise 1988. aastale iseloomulik kõrgelennuliselt sõnastatud missioon. Siinkohal pole küll ruumi kokkuhoiu eesmärgil välja toodud missiooni teist lauset, ülipikka missiooni tähtvate poliitika kirjeldust. Nähtub, et ERLi missioon rõhutab väärtuseid, mille tulevik oli fosforiidsõja ajal veel segane (näiteks demokraatia ja valitsusvälisus), kuid mis on kaasajal juba liialt enesestmõistetavaks muutunud. Ajad ja ERL on muutunud. Kunagine kümneid tuhandeid inimesi ühendav missioon on minevikku jäänud, nimetades küll kauges sihi, kuid jättes avamata „liikumise“ sisu ja sisenised väärtused.

Just missioonist sooviksime alustada ERLi uue sisu ja sihtide sõnastamist, et leida keskkonnakaitseks vajalikud tänaastele inimestele tänases päevas, tänastes probleemides ja röömudes. Selleks ei piisa ainult hetkeliste soovide sõnastamisest ja kirja panemisest – vaja on tunda ka keskkonda ja konteksti, milles ERL tegutseb. Et ERLi tulevikusihtide püstitamist lihtsustada, annan kerget ülevaate Eesti keskkonnauhenduste tüüpidest ja ideoloogilistest suunavaliikutest.

Keskonnauhendused jaotavad tööd

Viimase kümne aasta jooksul on toimunud ühenduste arvu suhteliselt kiire kasv ja valdkondlik mitmekesisumine. Vähenenud on Eesti iseseisvumisperioodile iseloomulik nähtus, kus igaüks üritas tegeleda kõikide probleemidega korraga. Nüüd püüeldakse mõistliku tööjaotuse ja koostöö suunas.

Kui ERLi liige Peep Mardiste otsis

2006. aastal Eesti keskkonnaorganisatsioonide kohta infot, leidis ta kokku 243 erinevat ühendust, mis tegevusala või nime poolest suhestusid keskkonnaga. Nähtus, et **otseselt looduskaitsega tegelevaid ja väljapoole suunatud** tegevusega, so ühiskondlikke organisatsioone on vaid paarreist. Need on professionaalselt toimivad ühinged, mis võtavad ka üsna aktiivselt ühiskondlikes küsimustes sõna; nende ühenduste liikmeskonnad on enamasti üle-Eestilised, kuigi tuumikgrupid tegutsesid kas Tartus või Tallinnas. Siit leiab organisatsioonid nagu Eesti Looduskaitse Selts, Eestimaa Looduse Fond, Eesti Ornitoloogiaühing, Pärandkoostule Kaitse Ühing, ja ka mõned väikesed. Loomult sarnaseid, kuid **keskkonnakaitsele (ressurside säästmisele) orienteeritud** ühendusi leiti umbes

Looduskaitse Ring, linnuklubid, Tartu Botaanikaiaia Sõprade Selts). Avalikkuse ette tulevad need ühendused harva. ERLil oleks neilt õppida eelkõige sisenise elu akiviseerimisel ja liikmete kaasamisel. Uuringus jäi sõelale väga vähe (alla kümne) **kohalike, oma kodukoha kaitseks sündinud ühendusi**. Ometi kasvab just selliste ühenduste arv väga kiiresti, sest arendusobjektide, mille vastu koonduvad kohalikud inimesed ühendusi moodustavad, tekib kui seniin pärast vihma. Tuntumad näited on ehk Nabala Keskkonnakaitse Ühing ja Roheline Urvaste. ERLil oleks põhjust kohalike seltside tegevusmaastikulisena ehk siis, kui tegu on üleriigiliste oluliste objektidega (näiteks Muhu sild). Või juhtudel, kus on lihtne kohalike seltsi aidata.

Keskonnauhenduste jaoks peavad end ka **spetsialistide ja uurijate ühendused** (u 20), mis seisavad eeskätt oma liikmete huvide eest, suhestudes laiemal avalikkuse või poliitilise ühikuga üsna vähe (nt Eesti Looduseuurijate Selts, Eesti Bioloogia-õpetajate Ühing). Üllatavalt palju – vähemalt 50 – oli erinevaid **uurimisastutusi ja konsultatsiooniettevõtteid**, mis viivad ellu erinevaid uurimisprojekte. Nende seas on mõned organisatsioonid, mille arvamusel ka riiklikul tasandil kasutus leiaavad – nt SEI Tallinn, REC Estonia. Ilmselt ei ole ERLil mõtet uurimisastutustega konkureerida, vaid keskenduda pigem nende ekspertteadmiste populariseerimisele.

Loodusõppe ja loodusinfoga tegelevaid

oli üle 40, nt loodusarhiiduskeskused, Tabala Looduspark, Pokumaa, Matsalu Loodusfilmide Festival jt, mille rõhk on neutraalsel loodusinfo vahendamisel. Uuringu tuvastas ka paarkümme **äriliste eesmärgidega seotud loodusepropageerijate**, nt loodusturismi ettevõtteid, mahe-tootjate või jäätmekäitlejate liidud. Loodusinfo pakujate ring on seega piisavalt lai, ja ERLil ei ole mõtet rabamatu kui loodusõhtud korraldada muul kui liikmeürituste eesmärgil.

Kas radikaalsemaks või hambutumaks?

Millised on organisatsioonide ideoloogiad ja kuhu võiks siin paigutada ERL? Ülimalt lihtsustatult võib öelda, et olulisemad suunad, mille taha eri tüüpi ühendused koonduvad, on: 1. pikaajalistel traditsioonide ja kõrge toetusega

Saatija:

ERL
Postkast 318
Tartu 51001

SEEKORDSES LEHES

Mis on Eesti Roheline Liikumine?

Ülevaade Eesti keskkonnauhenduste tüüpidest ja ideoloogilistest suunavaliikutest.

Loomakaitse on empaatia proovilepanek

Intervjuu maailmahariduse projektijuhi Meeli Laane ja liikmekoordinaatori Evelyn Valtiniga.

Energeetika

põhiprobleemid

Kas mitut head asja on võimalik korraga saada – odavat, kvaliteetset ja keskkonnasäästlikku elektrienergiat?

Eesti linnu saab rattarikastada

Kui see on võimalik Taanis ja paljudes teistes Põhjamaade linnades, siis on see võimalik ka Eestis.

Mis on EKO?

ERL koordineerib järgmised kaks aastat EKO tegevust.

EESTI ROHELINE LIIKUMINE

Postiaadress: Pk 318, 51001 Tartu

Külustus Tartus: Tiigi 8-24
Telefon 7 422 532
Faks 7 422 084
e-post: info@roheline.ee

Külustus Tallinnas: Pärnu mnt 10, 5 korrus
Telefon/faks 6 282 360

www.roheline.ee

